ВІДГУК

офіційного опонента кандидата історичних наук, доцента О.О. Грицюти на дисертаційне дослідження Підкошаної Оксани Миколаївнина тему: «Науковий доробок М.С. Стрілецького (1885–1967) в галузі залізничного мостобудування та будівельної механіки», подане на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07 - історія науки й техніки

Реконструкція суспільно-політичного і наукового життя в Україні першої половини XX ст. була б неповною без окреслення ролі, значення, надбань та внеску таких його представників, як Микола Станіславович Стрілецький. Це був відомий вчений, інженер і будівничий залізничних сталевих мостів та конструкцій, добре відомий не тільки в Україні, а й за кордоном. Творча спадщина і праця цього вченого на благо України довгі роки були незаслужено забуті. Необхідно не лише відроджувати забуті та призабуті імена представників науки й техніки в Україні, але й визначити належне кожному місце в її історії, дослідити їхній внесок у світову науку й техніку.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена насамперед великим громадським і науковим значенням М. С. Стрілецького в залізничному мостобудуванні та будівельній механіці, відсутністю спеціального комплексного дослідження його наукової та науково-організаційної діяльності, необхідністю створення максимально об'єктивної і повної наукової біографії вченого, всебічного аналізу його творчого доробку, а також важливістю уведення до широкого наукового обігу масиву нових джерел.

Здійснений О. М. Підкошаною аналіз стану розробки теми про діяльність професора М. С. Стрілецького дає підставу справедливо стверджувати, що цей аналіз є не тільки своєрідною інтерпретацією стану та розвитку окремих напрямків в історії залізничного мостобудування означеного в дисертації періоду дослідження, а й науковим дослідженням різноплановості вченого-інженера. Історіографія та наявна джерельна база в

цілому дозволили дослідити загальні та специфічні риси становлення М. С. Стрілецького як вченого, з'ясувати його досягнення у вітчизняній будівельній науці, визначити його місце у загальному розвитку науки й техніки. Концепція дисертаційного дослідження висвітлюється у процесі розв'язання дисертаційних завдань і стисло формується у часткових і загальних висновках дисертації. Послідовно, на конкретних прикладах, обґрунтовується висновок, що ім'я професора Л. С. Стрілецького не тільки вперше стало об'єктом дисертаційного дослідження, але й дозволило глибоко і всебічно показати його особистість та науково-організаційну спадщину. В дисертації наводиться низка відомостей про окремі аспекти біографії та світогляду вченого, його науковий доробок, в роботі використано і запроваджено до наукового обігу нові архівні, літературні та документальні матеріали.

Проведене дослідження дозволило вперше здійснити періодизацію творчої діяльності М. С. Стрілецького, визначити три основні напрямки досліджень вченого: залізничне мостобудування, будівельна механіка, розвиток металоконструкцій. Посилаючись на різноманітні джерела, О. М. Підкошаная переконливо доводить, що наукова школа М. С. Стрілецького сформувалася й успішно функціонувала на основі обґрунтованих ним нових наукових напрямів у залізничному мостобудуванні та розвитку металоконструкцій.

Дисертант встановила, що наукові здобутки М. С. Стрілецького впливали у 20-60-х роках XX ст. і продовжують впливати сьогодні на дослідження в галузі залізничного мостобудування та будівельної механіки. Дослідження О. М. Підкошанової дозволяють створити певні узагальнення щодо діяльності М. С. Стрілецького в царині залізничного транспорту та будівельної науки. Показано, що свої висновки вчений будував на результатах вивчення шляхів історичного розвитку науки й техніки.

Розкриваючи сутність процесу формування наукового світогляду М. С. Стрілецького автор дисертаційного дослідження не тільки визначила

основні етапи цього формування, але й показала що на це формування впливали: М. А. Белелюбський, Г. П. Передерій, Є.О. Патон, С. П. Тимошенко, робота на різних посадах в науково-дослідних установах. Безперечно, все це сприяло становленню М. С. Стрілецького як видатного науковця та інженера, організатора мостобудівної справи.

Встановлено, що праці М.С. Стрілецького – це значний внесок в експериментальне вивчення мостів, формування так званого «синтетичного підходу до конструктивної форми», завдяки яким він став одним із провідних фахівців у світі. З'ясовано, що праці М.С. Стрілецького – це унікальні джерела, що дають змогу об'єктивно відтворити події з історії вітчизняного залізничного мостобудування і будівельної науки.

Визначено особливу роль М.С. Стрілецького як організатора науки. Він очолював Відділ інженерних досліджень в Технічному Комітеті Народного Комісаріату шляхів сполучення. Як викладач вищих навчальних закладів М.С. Стрілецький зробив вагомий внесок у підготовку педагогічних і науково-інженерних кадрів.

В рецензованій роботі вперше дана оцінка історично-наукових праць М.С. Стрілецького. Вони і сьогодні використовуються істориками науки як фундаментальні джерела при підготовці праць з історії залізничного транспорту та будівельної науки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

вперше:

- в історіографії на основі виявлених і репрезентативних джерел комплексно досліджено життєвий шлях та науково-інженерну спадщину М.С. Стрілецького;

- встановлено періодизацію життєвого шляху та діяльності М. С. Стрілецького;

- проаналізовано опубліковані і рукописні праці М.С. Стрілецького, що дало змогу значно поглибити знання щодо подальшого розвитку вітчизняної будівельної механіки та залізничного мостобудування.

отримав подальший розвиток:

- ряд нових оціночних положень стосовно проблематики досліджень М.С. Стрілецького в контексті розвитку конкретних науково-технічних напрямів в будівельній механіці;

- дисертація містить низку нових висновків з питань розвитку інфраструктури залізничного транспорту.

- *удосконалено*: бібліографію вченого, вперше підготовлено майже повний список друкованих праць М.С. Стрілецького;

- у джерелознавчому плані вперше запроваджено до наукового обігу велику кількість нових матеріалів з різних архівів України та Російської Федерації, а також літературних джерел.

Практичне значення випливає із завдань вітчизняної історії науки, пов'язаних з необхідністю глибокого і всебічного вивчення ролі окремих вчених-інженерів. Узагальнені матеріали дослідження можуть бути використані у вузівській підготовці спеціалістів-істориків науки, під час вивчення студентами навчальних дисциплін «Історія науки і техніки», «Історія залізничного транспорту» та «Історія мостобудування». Отримані результати можна також використовувати при написанні довідників, енциклопедій тощо. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використанні при написанні підручників, посібників, методичних рекомендацій.

Опубліковані праці О.М. Підкошаної з проблем історії залізничного транспорту, будівельної механіки, зокрема розвитку залізнично будівної справи в Україні у XX ст. (статті у науково-методичних збірниках, фахових журналах, періодичних виданнях) повністю відображають основні результати дослідження.

Позитивно оцінюючи наукове дослідження О.М. Підкошаної, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження і побажання:

- автором дисертації поставлено цікаві в науково-практичному плані завдання «визначити роль і місце наукової спадщини М.С. Стрілецького у

розвитку мостобудування. Але, не жаль, погляди М.С. Стрілецького на зазначені в дисертації проблеми не завжди подаються у порівняльному плані з попередньою та сучасною ситуацією розвитку цієї науки.

- неповно висвітлені етапи розвитку деяких науково-дослідних закладів, в яких працював М.С. Стрілецький;

- недостатньо висвітлена рукописна спадщина вченого;

- при перекладі цитат інколи зустрічаються русизми, також бажаним було б покращити стиль перекладу;

- доцільно було науково-організаційну та популяризаторську діяльність М.С. Стрілецького дещо розширити і більш детальніше зупинитися на аналізі організації його публічних лекцій.

Висловлені зауваження і побажання не зменшують наукової новизни і практичного значення рецензованого дисертаційного дослідження.

Аналіз дисертації, автореферату і публікацій автора дозволяє стверджувати, що дисертаційне дослідження «Науковий доробок М.С. Стрілецького (1885–1967) в галузі залізничного мостобудування та будівельної механіки», є завершеною працею, яка робить вагомий внесок в історію освіти, науки та техніки, відповідає вимогам ДАК України, «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р. (назва постанови із змінами, внесеними згідно з постановою КМ №656 від 19.08.2015 р.), а її автор – Оксана Миколаївна Підкошаная– заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.07 - історія науки й техніки.

Офіційний опонент
кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії та методології
науки Південноукраїнського національного
педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського
(Одеса) О.О. Грицюта

ВІДДІЛ КАДРІВ
ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ